

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – IX КЛАС, ЗАДЪЛЖИТЕЛНА И ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

Ново време

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА.

Историческото образование притежава изключителни възможности за формирането на духовна и гражданска идентичност на личността. Този потенциал има извънредно важно значение както за културнообразователната област *Обществени науки и гражданско образование*, в която е включен учебният предмет *История и цивилизация*, така и за цялата система на средното образование в България.

Съвременната концепция за обучението по *История и цивилизация* се основава на възгледа, че то има особено важна роля за подготовката на младия българин, за неговата ориентация, адаптация и реализация в съвременното демократично общество, за развиване на уменията му за активно гражданско участие в социалния живот в условията на културното многообразие и глобализацията. Причините за това са няколко:

- Разглеждайки миналото като промяна на представите за човека, обществото и света, на културните, политическите, стопанските и всекидневните условия на живот, историята в училище развива разбирането за промяната като основна характеристика на съвременната епоха. Подобен възглед спомага за формиране на ценностна ориентация у младия българин в динамичното и непрестанно променящо се съвременно общество.

- С представянето на всекидневието, културата, политиката и стопанството в миналото като резултат от активната и творческата роля на човека историята в училище развива разбирането за индивидуалната активност като основна гражданска ценност на съвременната епоха. Тази функция на обучението по *История и цивилизация* е в хармония с обществените очаквания и с необходимостта от ефективно участие на младите хора в България като граждани в съвременното демократично общество.

- Разглеждайки миналото в контекста на контактите между българите и другите народи, историята в училище утвърждава възгледа за българската културна идентичност като традиционно европейска. Подобно разбиране има съществена роля за трайната ангажираност на българското общество към модерните европейски ценности. То предполага формирането на възискателност от страна на гражданското общество и отделната личност към политиката на интегриране на България към Европа.

- Нашето съвремие се характеризира с изобилие на информация, която понякога се превръща в дезинформация, ако личността не е способна да я възприеме, отсее и анализира. За това в процеса на обучението по история учениците трябва да получават не само знания за основните исторически проблеми и процеси, но и умения да извличат най-същественото от огромния информационен поток и да изграждат собствена позиция.

В съвременното обучение по *История и цивилизация* все повече се слага акцент не само върху усвояването на учебното съдържание, но и върху методите, чрез които то се

усвоява – уменията и навиците, които учениците следва да придобият и развият. Особено внимание се отделя на ценностната ориентация, която се формира у учениците на съответното образователно равнище. Усвояването на методи, техники, ценности е в основата на определени поведенчески норми, както и в практическата приложимост на придобитите знания и възможността за тяхното надграждане и развиване.

Учебната програма е разработена за две образователни равнища (задължителна и профилирана подготовка) и е базирана върху някои основни принципи:

- Постигане на ДООИ за УС по *История и цивилизация* и по *Гражданско образование* за съответната образователна степен. (Вж. легендата след таблицата и приложение 2.)

- Значими и последователни междупредметни връзки както с останалите учебни предмети от културнообразователната област *Обществени науки и гражданско образование*, така и с учебните предмети от останалите културнообразователни области.

- Проблемно-тематичен подход и функционално разпределение на учебното съдържание.

- Баланс между различните аспекти на историческото съдържание (общество, политика, стопанство, изкуство, всекидневие и менталитет).

- Ориентация към значими ценности на съвременността (права на човека, върховенство на закона, демократични ценности, национална и европейска идентичност).

- Осигуряване на вариативност и свободен избор както в работата на учителите, така и на авторите на учебници.

- Надграждащ характер на второто образователно равнище и неговото структуриране на основата на базисното учебно съдържание от задължителната общообразователна подготовка.

Учебното съдържание в IX клас проследява епохата на Новото време, чиито хронологични рамки обхващат периода от края на XV до началото на XX век. Териториалният обхват включва както географските параметри на Европа, така и други части на света, които до този момент стоят вън от европейската култура. В този смисъл историята на Новото време се представя като история на един голям свят, чийто общ смисъл е съсредоточен върху културния дух на Европа. Съществен акцент на заниманията по история и в IX клас е поставен върху формулирането и изясняването на взаимодействието между българското и европейското историческо развитие през Новото време. В тази възраст се задълбочава абстрактното мислене, което разширява у учениците способността да боравят с понятия и идеи, постепенно да осъзнават собствените познавателни средства. Развиват се уменията за анализ и синтез, за различаване на основното от второстепенното, за откриване на причини и очертаване на последици.

Учебната програма за профилирана подготовка по *История и цивилизация* за IX клас предвижда да разшири и задълбочи познанията на учениците, като открие трайните измерения на Новото време през призмата на специфичната европейска, балканска и българска проблематика. Тя има за цел да развие в по-голяма степен практическите умения на учениците, да акцентира върху техните ценностни ориентации и личностното им отношение към съвременния свят.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ В IX КЛАС.

1. Да разшири представата за целостта и комплексността на историческия процес през Новото време с неговите разнообразни прояви и особености в Европа и останалния свят.
2. Да формира у учениците съзнание за историческата традиция в контактите между българското общество и модерния европейски свят през Новото време, които допринасят за развитието на българската национална идентичност днес като цялоценна европейска идентичност.
3. Да фокусира вниманието им върху формирането на онези исторически феномени, които имат ясна проекция върху съвременността (правата на човека, демократичните институции, националните интереси, европейската интеграция, гражданското общество).
4. Да генерира разбиране за активната роля на човека в големите културни, политически и стопански промени в света през Новото време.
5. Да продължи процеса за развиване на умения за прилагане на специфични техники на историческото познание.
6. Да изгради у учениците активно отношение към демократичните ценности, формиращи през епохата на Новото време.

IX клас – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
I. Фундаментите на съвременния свят	<p>Стандарт Установява и обяснява връзката между политически, стопански, идейни и социални промени</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Установява връзката между идеите на Просвещението и буржоазните революции. [Вж. II, 2 ГО] # 2. Установява връзката между идеите на национализма и обединението на Италия и Германия.</p> <p>↔ Стандарт Познава основни политически възгледи, идентифицира политически модели на управление и обяснява развитието на институциите [Вж. I, 3 ГО]</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Познава основни политически възгледи: консерватизъм, либерализъм, социализъм и ги идентифицира с определена личност. # 2. Сравнява политическите модели по зададени белези и ги свързва с определена държава.</p> <p>* Стандарт Представя и обяснява териториални и обществени промени на Балканите, в Европа и света, като прилага хронологични и пространствени ориентири [Вж. I, 4 ГО]</p>	<p>Учениците трябва да усвоят: Тема 1 Идейните хоризонти на Новото време: - индивидуализмът и неговите граници: Ренесанс, Реформация Контрреформация; - аргументите на Разума: Просвещението; - XIX век – кръстотът на идеи: романтизъм, материализъм, еволюция, революция; - политическите идеологии на Европа: абсолютизъм, консерватизъм, либерализъм, национализъм, социализъм; - християнската църква и идеите на Новото време; - българите и идеите на модерна Европа.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Познава основните идеи на Новото време. [Вж. II, 2 ГО] # 2. Сравнява по основни белези идеи, действия, процеси. # 3. Разбира връзката между идеите и политическите промени през периода. [Вж. I, 1, 2; IV, 1 ГО]</p>	<p>Ренесанс</p> <p>хуманизъм</p> <p>Реформация</p> <p>- протестанство</p> <p>- пуританство</p> <p>- клерикализъм</p> <p>Просвещение</p> <p>буржоазия</p> <p>буржоазна революция</p> <p>политически идеологии</p> <p>- абсолютизъм</p> <p>- консерватизъм</p> <p>- либерализъм</p> <p>- национализъм</p> <p>- социализъм</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <p>- да работят в библиотека;</p> <p>- да извършват проучвателска дейност в музей;</p> <p>- да участват в екскурзии с учебна цел;</p> <p>- да проучват и събират материали за историята на родния край;</p> <p>- да използват познавателни</p>	<p>Философия:</p> <p>- използва техники на логическо мислене;</p> <p>- прилага правилата за общуване;</p> <p>- разширява познанията за държавата, политическите модели на управление и др.</p> <p>География и икономика:</p> <p>- прилага усвоените умения за работа с карта;</p> <p>- разширява познанията за Великите географски открития;</p> <p>- улеснява разбирането за</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Представя териториалните и обществени промени в света след Великите географски открития.</p> <p># 2. Представя промените в Европа след Виенския конгрес през 1815 г.</p> <p># 3. Познава политическата карта на Европа в началото на XX век.</p> <p>↔ Стандарт</p> <p>Обяснява значимите процеси в еволюцията на съвременния свят и определя мястото на България в тях [Вж. I, 4 ГО]</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Определя мястото на Българското възраждане в контекста на европейския преход към Новото време.</p> <p># 2. Разбира сложността на Източния въпрос и влиянието му върху българското политическо освобождение.</p> <p>Стандарт</p> <p>Подбира и използва основни понятия при описание, сравнение и анализ на политически събития и процеси</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Разпознава и правилно използва основни исторически понятия [Вж. Колона 4]</p> <p># 2. Подбира най-точната дефиниция на даден</p>	<p>Тема 2</p> <p>Държавни и политически модели на нова Европа:</p> <p>- основни практики на управление:</p> <p>абсолютна монархия, просветен абсолютизъм, конституционна монархия, република;</p> <p>- националната и многонационалната държавност;</p> <p>- политическите принципи: власт от Бога, обществен договор, разделение на властите;</p> <p>- в търсене на идеалния политически ред: социални утопии и революции.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Различава основните държавно-политически модели на Новото време. [Вж. I, 3; II, 1 ГО]</p> <p># 2. Обяснява връзката между идеите на Новото време и значимите социалнополитически преврати през епохата. [Вж. II, 2 ГО]</p> <p>Тема 3</p> <p>Експанзията на Европа и нейните пътища:</p> <p>- в търсене на нови светове:</p> <p>етнокултурни, географски, политически и стопански;</p>	<p>модели на държавно управление</p> <p>- абсолютна монархия</p> <p>- просветен абсолютизъм</p> <p>- автократизъм</p> <p>- конституционна монархия</p> <p>- република</p> <p>суверенитет</p> <p>статукво</p> <p>протекционизъм</p> <p>Велики географски открития</p>	<p>средства /да извеждат правила, да избират метод/;</p> <p>- да работят в групи по интереси;</p> <p>- да ползват различни източници на информация /вестници, списания, справочници, художествена литература, аудио- и видео-материали, Интернет/;</p> <p>- да работят в екип;</p>	<p>динамиката на границите през съвременността на основата на представянето на политическите промени през Новото време;</p> <p>- спомага за осмисляне на понятия като: движение на населението, урбанизация, глобални и регионални конфликти, глобализация и др.</p> <p>Български език:</p> <p>- използва знания и развива умения за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ анализ на различни видове текст; ▪ умение да структурира научен текст /резюме,

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
II. Национално и световно историческо и културно наследство	<p>термин.</p> <p>Стандарт Установява самобитност, приемственост и взаимни влияния между култури и цивилизации</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Дава примери за взаимни влияния между култури и цивилизации след Великите географски открития.</p> <p>Стандарт Установява синхронност или асинхронност, хронологични различия и регионални особености в историческото и културното развитие на различните общества</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Установява асинхронност в развитието на Западноевропейския ренесанс и Българското възраждане. [Вж. I, 4 ГО] # 2. Различава регионалните особености в развитието на Западна Европа и периферията – Русия и Османската империя. [Вж. I, 3 ГО]</p> <p>Стандарт Прави оценка за значението на националното и европейското културно наследство в световната цивилизация</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Характеризира ролята на Франция като източник на културни норми в света през XIX век.</p>	<p>- религията и експанзията на Европа; - войната и нейните цели във и извън Европа; - колонии и колониализъм; - капитализъм и универсализация на икономиката; - българите в политическите и религиозните планове на Европа.</p> <p>Очаквани резултати: [Вж. I, 3, 4 ГО] # 1. Различава регионални особености в процеса на глобализацията на света. # 2. Ориентира се в динамиката на границите на картата на света.</p> <p>Тема 4 Обществото през Новото време: - социалната динамика: промишленият преврат и неговите аспекти, ролята на новите и традиционните социални групи в обществото на Новото време; - едно общество в конфликт: мнозинството и малцинствата през Новото време; - градската среда: функции и представи; - човекът и неговите права през Новото време; - обществено мнение и меди;</p>	<p>колониализъм</p> <p>империализъм</p> <p>износ на революции</p> <p>индустриална революция</p> <p>наемни работници</p> <p>модернизация</p>	<p>- да разработват индивидуални проекти; [Вж. IV, 5 ГО]</p> <p>- да усвоят и прилагат интерактивни методи: решаване на проблем, симулационни игри, дебат;</p> <p>- да се запознаят със структурата, компетенциите и начините на действие на органите на властта от различни нива: местни, регионални, централни; [Вж. II; 3, 4 ГО]</p>	<p>съобщение; доклад; отговор на исторически въпрос; изготвяне на план-тезис; водене на записки;</p> <p>- развива:</p> <ul style="list-style-type: none"> техниките на четене; писмената култура на учениците, а чрез използваните понятия – обогатява и езиковата им култура; <p>- прилага критериите за оценка на създаден текст.</p> <p>Литература: - разглежда литературните</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
III. Човекът в историята	<p>↔ Стандарт</p> <p>Описва и съпоставя еволюцията на правата и свободите на гражданите в различните общества [Вж. IV, 2 ГО]</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Описва еволюцията на правата и свободите на гражданите в САЩ, Англия и Франция.</p> <p># 2. Съпоставя правата и свободите на гражданите в демократичните и авторитарните държави.</p> <p>Стандарт</p> <p>Установява различия в начините на живот, религиозните вярвания и в разбиранията на ценностите в различните общества</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Разграничава по религиозни вярвания и разбирания ценностите на католицизма и протестанството. [Вж. III, 2, 3 ГО]</p> <p># 2. Открива различията в традиционния и модерния начин на живот на българското общество в началото на XX век. [Вж. III, 5 ГО]</p> <p>Стандарт</p> <p>Разграничава и оценява идеи и действия на личности в историята</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Разграничава идеи и действия на личност, свързана с: Великите географски открития, Реформацията, Просвещението, революциите, науката и културата, Българското възраждане.</p>	<p>- българското общество през Новото време.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Разбира значението на индустриалната революция за модернизацията на обществото.</p> <p># 2. Разграничава темповете на социалната динамика в различните общества. [Вж. III, 1, 2 ГО]</p> <p># 3. Познава основните права, изсковани през Новото време. [Вж. IV, 2 ГО]</p> <p>Тема 5</p> <p>Динамиката на европейската култура:</p> <p>- феномени на европейската култура: официална и всекидневна култура, масова култура и образование;</p> <p>- основни стилове в изкуството: класицизъм, барок, рококо, неокласицизъм, романтизъм, реализъм, модернизъм;</p> <p>- науката и нейната роля в културата на Новото време: природни и обществени науки;</p> <p>- религията и културата на Новото време;</p>	<p>масова култура</p>	<p>- да се запознаят с нормативни актове и законови разпоредби от областта на гражданското право, трудовото право, екологията и др. [Вж. IV, 3, 4 ГО]</p>	<p>присъведения като исторически извор и свидетелства на епохата;</p> <p>- чрез сюжети от литературни произведения допринася за по-пълното, живо и колоритно изграждане на представата за миналото;</p> <p>- улеснява разбирането на характеристики на различни художествени школи и стилове.</p> <p>Чужди езици:</p> <p>- използва разнообразни източници на информация на чуждите езици, които изучава;</p> <p>- използва</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
IV. Източници на историята	<p>Стандарт Установява зависимост между развитието на техниката, икономиката, социалните идеи и всекидневния живот на човека</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Дава примери за промени във всекидневния живот на човека през Новото време в резултат на развитие на техниката, икономиката и социалните идеи.</p> <p>Стандарт Оценява значението на използването на научните и техническите открития за динамичния напредък на отделни общества</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Откроява значението на индустриалните революции за модернизацията на обществата, с примера на английското, американското, германското. [Вж. V, 1, 2 ГО]</p> <p>Стандарт Извлича и интерпретира информация от различни типове източници /исторически документи, карти, диаграми, снимки, афиши, статистически данни и др./</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Проектира свободно линия на времето, хронологични и синхронни таблици и разполага правилно събития и личности в тях. # 2. Чете и коментира различни видове исторически карти, като се опира на налична информация.</p>	<p>- европейските измерения в българската култура.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Разграничава основните стилове в изкуството. # 2. Разбира особена роля на науката в Новото време. # 3. Открива културните центрове през епохата на Новото време. [Вж. III, 5 ГО]</p> <p>Тема 6. Новият човек: - човекът на Новото време: буржоата и неговият светоглед; - околна среда и икономика; - всекидневие: жилище, облекло, храна, пътуване, развлечения; - "машинният" ритъм на живота; - образът на "другия": представи за различията /религиозни, етнически, културни, полови/; - измеренията на модерността във всекидневието на българина.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Характеризира светогледа на новия човек. [Вж. III, 1, 2; IV, 1, 2 ГО] # 2. Разбира радикалната промяна в</p>			<p>знанията и уменията си по история и цивилизация в разбирането и възприемането на чуждите език и култура.</p> <p>Изобразително изкуство: - припага усвоените умения за работа с произведения на изобразителното изкуство като свидетелства на епохата; - използва произведенията на изкуството за извличане на информация, като ги съпоставя с други източници; - улеснява разбирането на характеристики на различни школи и</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p># 3. Интерпретира информация от художествени картини и карикатури, отразяващи изучавани събития.</p> <p># 4. Прилага уменията за водене на записки.</p> <p>Стандарт Търси, подбира и обработва информация с помощта и средствата и ресурсите на ИКТ</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Извлича самостоятелно информация с помощта на ИКТ по поставена задача.</p> <p>Стандарт Прави заключения въз основа на съпоставяне на информация от различни исторически източници</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Прави заключения от два източника с различен произход. [Вж. IV, 5 ГО]</p> <p># 2. Формулира въпроси относно изучавано историческо събитие, личност, понятие.</p> <p>Стандарт Различава факти, аргументи, идеи, средства за разрешаване на противоречия</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p># 1. Формулира аргументи и привежда доказателства при устни и писмени изложения по конкретен исторически въпрос. [Вж. IV, 4 ГО]</p> <p># 2. Определя причини и следствия.</p>	<p>ритъм на живота на човека с наблизането на машината. [Вж. V, 1 ГО]</p> <p># 3. Открива модерността във всекидневието на българина. [Вж. III, 5 ГО]</p>			<p>стилове.</p> <p>Музика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - намира отражението на духа на Новото време в творчеството на велики композитори; - успява разбирането на характеристики на различни школи и стилове. <p>Информационни технологии:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изгражда умения за въвеждане, структуриране, редактиране и графично оформление на текст; - изгражда умения за съставяне на

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности за цялата програма	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт Изразява критично отношение при анализ на информация от различни източници Очаквани резултати: # 1. Открива и представя различни гледни точки в информация от различни източници. [Вж. IV, 5 ГО]</p> <p>Стандарт Съставя самостоятелно писмени текстове /описание, разсъждение, анализ на документ/ Очаквани резултати: # 1. Описва хронологичното протичане на дадено събитие. # 2. Съставя резюме на историческа информация. # 3. Съставя самостоятелно план-тезис.</p>				<p>карта, схема, диаграма, таблица;</p> <p>- улеснява дейностите на учениците за откриване и използване на информация.</p> <p>Природни науки: - разкрива връзката между потребностите на времето и значимите научно-технически открития.</p> <p>Физическа култура и спорт: - представя появата на масовия спорт; - акцентира върху възраждането на олимпийската идея, формирането на олимпийското движение и идеалите на олимпизма.</p>

IX клас ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
I. Фундаментите на съвременния свят	<p>Стандарт Установява и обяснява връзката между политически, стопански, идейни и социални промени</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Установява връзката между идеите на Просвещението и буржоазните революции. [Вж. II, 2 ГО] # 2. Установява връзката между идеите на национализма и обединението на Италия и Германия; освободителните движения на балканските народи. # 3. Установява връзката между универсализацията на икономиката и политическите сълъсъци между Великите сили. [Вж. V, 2 ГО]</p> <p>↔ Стандарт Познава основни политически възгледи, идентифицира политически модели на управление и обяснява развитието на институциите [Вж. I, 3 ГО]</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Познава основни политически възгледи: консерватизъм, либерализъм, социализъм и ги идентифицира с определена личност. # 2. Сравнява политическите модели по зададени белези и ги свързва с определена държава.</p>	<p>Учениците трябва да усвоят: Тема 1 Идейните хоризонти на Новото време: - индивидуализмът и неговите граници; Ренесанс, Реформация Контрареформация; - аргументите на Разума: Просвещението; - XIX век – кръстопът на идеи: романтизъм, материализъм, еволуция, революция; - политическите идеологии на Европа: абсолютизъм, консерватизъм, либерализъм, национализъм, социализъм; - християнската църква и идеите на Новото време; - българите и идеите на модерна Европа.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Познава основните идеи на Новото време. [Вж. II, 2 ГО] # 2. Сравнява по основни белези идеи, действия, процеси. # 3. Разбира връзката между идеите и политическите промени през периода. [Вж. I, 1, 2; IV, 1 ГО]</p>	<p>Ренесанс</p> <p>хуманизъм</p> <p>Реформация - протестанство - пуританство - клерикализъм</p> <p>Просвещение</p> <p>буржоазия</p> <p>буржоазна революция</p> <p>политически идеологии - абсолютизъм - консерватизъм - либерализъм - национализъм - социализъм</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <p>- да работят в библиотека;</p> <p>- да извършват проучвателска дейност в музей;</p> <p>- да участват в екскурзии с учебна цел;</p> <p>- да проучват и събират материали за историята на родния край;</p>	<p>Философия: - използва техники на логическо мислене; - прилага правилата за общуване; - разширява познанията за държавата, политическите модели на управление и др.</p> <p>География и икономика: - прилага усвоените умения за работа с карта; - разширява познанията за Великите географски открития; - улеснява разбирането за</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>* Стандарт Представя и обяснява териториални и обществени промени на Балканите, в Европа и света, като прилага хронологични и пространствени ориентери [Вж. I, 4 ГО] Очаквани резултати: # 1. Представя териториалните и обществени промени в света след Великите географски открития. # 2. Представя промените в Европа след Виенския конгрес през 1815 г. # 3. Проследява промените на Балканите при упадъка на Османската империя и появата на националните държави. # 4. Познава политическата карта на Европа в началото на ХХ век.</p> <p>↔ Стандарт Обяснява значимите процеси в еволюцията на съвременния свят и определя мястото на България в тях [Вж. I, 4 ГО] Очаквани резултати: # 1. Определя мястото на Българското възраждане в контекста на европейския преход към Новото време. # 2. Открива особеностите на модернизацията на България след Освобождението. # 3. Проследява възраждането и развитието на олимпийското движение. [Вж. VI, 4 ГО]</p>	<p>Тема 2 Държавни и политически модели на нова Европа : - основни практики на управление: абсолютна монархия, просветен абсолютизъм, конституционна монархия, република; - националната и многонационалната държавност; - политическите принципи: власт от Бога, обществен договор, разделение на властите; - в търсене на идеалния политически ред: социални утопии и революции. Очаквани резултати: # 1. Различава основните държавно-политически модели на Новото време. [Вж. I, 3; II, 1 ГО] # 2. Обяснява връзката между идеите на Новото време и значимите социално-политически преврати през епохата. [Вж. II, 2 ГО]</p> <p>Тема 3 Експанзията на Европа и нейните пътища: - в търсене на нови сетове: етнокултурни, географски, политически и стопански;</p>	<p>модели на държавно управление - абсолютна монархия - просветен абсолютизъм - автократизъм - конституционна монархия - република</p> <p>суверенитет</p> <p>статукво</p> <p>протекционизъм</p> <p>конфедерация</p> <p>Велики географски открития</p>	<p>- да използват познавателни средства /да извеждат правила, да избират метод/;</p> <p>- да работят в групи по интереси;</p> <p>- да ползват различни източници на информация /вестници, списания, справочници, художествена литература, аудио- и видео-материали, Интернет/;</p> <p>- да работят в екип;</p>	<p>динамиката на границите през съвременността на основата на представянето на политическите промени през Новото време;</p> <p>- спомага за осмисляне на понятия като: движение на населението, урбанизация, геополитика, глобални и регионални конфликти, глобализация и др.</p> <p>Български език: - използва знания и развива умения за: ▪ анализ на различни видове текст, ▪ умение да структурира научен текст /резюме.</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки /			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт Подбира и използва основни понятия при описание, сравнение и анализ на политически събития и процеси</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Разпознава и правилно използва основни исторически понятия. /Вж. Колона 4/</p> <p>Стандарт Използва познания и методи от история, литература, философия, изкуство при анализ, обобщение и тълкуване на събития от националната и световната история</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Използва познанията си по история, литература и изкуство за периода XVIII-XIX век при анализиране особеностите на българския национализъм. # 2. Използва познанията си по история, литература и изкуство при представяне на последиците от значими събития като войните на Наполеон, Гражданската война в САЩ и др.</p> <p>Стандарт Формулира критерии за сравнение на исторически явления и процеси</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Определя критерии за сравнение на буржоазните революции XVI и XVIII век. # 2. Предлага показатели за сравнение на развитието на балканските страни в края на XIX и началото на</p>	<p>- религията и експанзията на Европа; - войната и нейните цели във и извън Европа; - колонии и колониализъм; - капитализъм и универсализация на икономиката; - българите в политическите и религиозните планове на Европа.</p> <p>Очаквани резултати: [Вж. I, 3, 4ГО] # 1. Различава регионални особености в процеса на глобализацията на света. # 2. Ориентира се в динамиката на границите на картата на света.</p> <p>Тема 4. Обществото през Новото време: - социалната динамика: промишленият преврат и неговите аспекти, ролята на новите и традиционните социални групи в обществото на Новото време; - едно общество в конфликт: мнозинството и малцинствата през Новото време; - градската среда: функции и представи; - човекът и неговите права през Новото време; - обществено мнение и медии;</p>	<p>колониализъм</p> <p>империализъм</p> <p>панславизъм</p> <p>износ на революции</p> <p>европеизация</p> <p>индустриална революция</p> <p>наемни работници</p> <p>национално малцинство</p> <p>урбанизация</p> <p>пропаганда</p> <p>ксенофобия</p>	<p>- да разработват индивидуални проекти; [Вж. IV, 5ГО]</p> <p>- да усвоят и прилагат интерактивни методи: решаване на проблем, симулационни игри, дебат;</p> <p>- да се запознаят със структурата, компетенциите и начините на действие на органите на властта от различни нива: местни, регионални, централни; [Вж. II, 3, 4ГО]</p>	<p>съобщение, доклад, отговор на исторически въпрос; - изготвяне на план-тезис; водене на записки;</p> <p>- развива: - техниките на четене; - писмената култура на учениците, а чрез използваните понятия – обогатява и езиковата им култура;</p> <p>- прилага критерии за оценка на създаден текст.</p> <p>Литература: - разглежда литературните</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
II. Национално и световно историческо и културно наследство	<p>XX век.</p> <p>Стандарт Проследява развитието на идеи за промени на обществото</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Представя развитието на една от идеите на Новото време за промени в обществото, която е осъществена на практика. [Вж. IV, 1 ГО] # 2. Проследява развитието на идеята за национално освобождение през епохата на Българското възраждане.</p>	<p>- Българското общество през Новото време.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Разбира значението на индустриалната революция за модернизацията на обществото. # 2. Разграничава темповете на социалната динамика в различните общества. [Вж. III, 1, 2 ГО] # 3. Познава основните права, извоювани през Новото време. [Вж. IV, 2 ГО]</p>	модернизация	- да се запознаят с нормативни актове и законови разпоредби от областта на гражданското право, трудовото право, екологията и др. [Вж. IV, 3, 4 ГО]	произведения като исторически извор и свидетелства на епохата; - чрез сюжети от литературни произведения допринася за по-пълното, живо и колоритно изграждане на представата за миналото;
	<p>Стандарт Установява самобитност, приемственост и взаимни влияния между култури и цивилизации</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Дава примери за взаимни влияния между култури и цивилизации след Великите географски открития. # 2. Познава ценностите на олимпизма. [Вж. VI, 4 ГО]</p> <p>Стандарт Познава паметници и традиции, принадлежащи на различни култури</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Познава поне един от паметниците, превърнали се в символ на големи цивилизации.</p>	<p>Тема 5 Динамиката на европейската култура:</p> <p>- феномени на европейската култура: официална и всекидневна култура, масова култура и образование; - основни стилове в изкуството: класицизъм, барок, рококо, неокласицизъм, романтизъм, реализъм, модернизъм; - науката и нейната роля в културата на Новото време: природни и обществени науки; - религията и културата на Новото време;</p>	масова култура		<p>- улеснява разбирането на характеристики на различни художествени школи и стилове.</p> <p>Чужди езици: - използва разнообразни източници на информация на чуждите езици, които изучава; - използва</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
IV. Източници на историята	<p>Очаквани резултати: # 1. Оценява идеи и действия на личност, участвала в: Просвещението, революциите, европейската дипломация, изграждането на следосвободенска България.</p> <p>↔ Стандарт Обяснява ролята на езика, религията и традициите за социалната обвързаност и различия в обществото [Вж. III, 2 ГО]</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Прави характеристика на напрежения и конфликти, свързани с многонационалния характер на държави като: Австрия /Австро-Унгария/, Русия, Османската империя.</p> <p>Стандарт Извлича и интерпретира информация от различни типове източници /исторически документи, карти, диаграми, снимки, афиши, статистически данни и др./</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Проектира свободно линия на времето, хронологични и синхронни таблици и разполага правилно събития и личности в тях. # 2. Чете и коментира различни видове исторически карти, като се опира на налична информация и придобива самостоятелно нова. # 3. Интерпретира информация от художествени картини и карикатури, отразяващи изучавани събития. # 4. Усвоява уменията за водене на записки.</p>	<p>- между религията и света: българското изкуство.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Разширява представите за културно-пространствената среда на българите и нейната специфика. [Вж. III, 5 ГО] # 2. Разбира мястото на българската идентичност в контекста на Европа и Балканите. [Вж. I, 4 ГО] # 3. Открива устойчиви характеристики на българското общество, маркиращи посоките на развитието му и днес. [Вж. I, 5 ГО]</p>			

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт Разграничава и оценява идеи и действия на личности в историята. Очаквани резултати: # 1. Разграничава идеи и действия на личност, свързана с: Великите географски открития, Реформацията, Просвещението, революциите, науката и културата, Българското възраждане.</p> <p>Стандарт Установява зависимост между развитието на техниката, икономиката, социалните идеи и всекидневния живот на човека Очаквани резултати: # 1. Дава примери за промени във всекидневния живот на човека през Новото време в резултат на развитие на техниката, икономиката и социалните идеи.</p> <p>Стандарт Оценява значението на използването на научните и техническите открития за динамичния напредък на отделни общества Очаквани резултати: # 1. Откроява значението на индустриалните революции за модернизацията на обществата, с примера на английското, американското, германското. [Вж. V, 1, 2 ГО]</p> <p>Стандарт Анализира и оценява участието на личността в историческия процес през различните епохи</p>	<p>целостта на историческия процес и неговите проявления. # 2. Проследява развитието на основни идеологии, възгледи, концепции и тяхното практическо съществуване. [Вж. I, 3 ГО] # 3. Сравнява особеностите на протичане на процесите в Европа и извън Европа. # 4. Намира културно-духовни проекции на епохата на Новото време в съвременността. [Вж. III, 5 ГО]</p> <p>Тема 8 Между Европа и Ориента – българските проекции на Новото време: - балканската и европейската среда на българската културна идентичност: градът и селото; - балкански и европейски измерения на всекидневието и светогледа на българина; - образът на "другия": българските представи за Европа и Балканите; - между кръста и нацията: основни политически идеи в българското общество; - един разширяващ се свят: българското стопанство;</p>			<p>карта, схема, диаграма, таблица;</p> <p>- улеснява дейностите на учениците за откриване и използване на информация.</p> <p>Природни науки: - разкрива връзката между потребностите на времето и значимите научно-технически открития.</p> <p>Физическа култура и спорт: - представя появата на масовия спорт; - акцентира върху възраждането на олимпийската идея, формирането на олимпийското движение и идеалите на олимпизма.</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
III. Човекът в историята	<p>Стандарт Прави оценка за значението на националното и европейското културно наследство в световната цивилизация Очаквани резултати: # 1. Характеризира ролята на Франция като източник на културни норми в света през XIX век.</p> <p>↔Стандарт Описва и съпоставя еволюцията на правата и свободите на гражданите в различните общества [Вж. IV, 2 ГО] Очаквани резултати: # 1. Описва еволюцията на правата и свободите на гражданите в САЩ, Англия и Франция. # 2. Съпоставя правата и свободите на гражданите в демократичните и авторитарните държави.</p> <p>Стандарт Установява различия в начините на живот, религиозните вярвания и в разбиранията на ценностите в различните общества Очаквани резултати: # 1. Разграничава по религиозни вярвания и разбирания ценностите на католицизма и протестанството. [Вж. III, 2, 3 ГО] # 2. Разбира сблъсъка на двата свята – колонизатори и колонизирани, в процеса на развитие на колониализма. [Вж. III, 3 ГО] # 3. Открива различията в традиционния и модерния начин на живот на българското общество в началото на XX век. [Вж. III, 5 ГО]</p>	<p>ритъма на живота на човека с навлизането на машината. [Вж. V, 1 ГО] # 3. Открива модерността във всекидневието на българина. [Вж. III, 5 ГО]</p> <p>Тема 7. В търсене на един различен свят – проектът за света през Новото време: - миналото и неговата сила: представите за Античността и за Средновековието в културата на епохата; - блянът по Ориента: представите за Изтока в културата и всекидневието на Западна Европа; - силата на въображението: политически и религиозни утопии; - човекът и неговите политически права: държавността и нейните практики; - редът на природата и редът на човека: науката и нейната роля; - пътят към идеалния свят: миграции, пътешествия, култура, всекидневие.</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Задълбочава разбирането за</p>			<p>стилсве.</p> <p>Музика: - намира отражението на духа на Новото време в творчеството на велики композитори;</p> <p>- улеснява разбирането на характеристиките на различни школи и стилсве.</p> <p>Информационни технологии: - изгражда умения за въвеждане, структуриране, редактиране и графично оформление на текст;</p> <p>- изгражда умения за съставяне на</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>* Стандарт Използва познания за националните ценности и традиции при анализ на събития от националната история [Вж. III, 5 ГО] Очаквани резултати: # 1. Проследява приемствеността на възрожденските ценности в духовния живот на следосвобожденска България. # 2. Установява влиянието на научните и техническите открития за модернизацията на българското общество.</p> <p>Стандарт Установява синхронност или асинхронност, хронологични различия и регионални особености в историческото и културното развитие на различните общества Очаквани резултати: # 1. Установява асинхронност в развитието на Балканското и Българското възрождане. [Вж. I, 4 ГО] # 2. Различава регионалните особености в развитието на Западна Европа и периферията – Русия и Османската империя. [Вж. I, 3 ГО] # 3. Различава регионалните особености в историческото и културното развитие на Северна и Латинска Америка. # 4. Сравнява революционните събития в Европа в средата на XIX век.</p>	<p>- европейските измерения в българската култура. Очаквани резултати: # 1. Разграничава основните стилове в изкуството. # 2. Разбира особената роля на науката в Новото време. # 3. Открива културните центрове през епохата на Новото време. [Вж. III, 5 ГО]</p> <p>Тема 6. Новият човек: - човекът на Новото време: буржоата и неговият светоглед; - околна среда и икономика; - всекидневие: жилище, облекло, храна, пътуване, развлечения; - "машинният" ритъм на живота; - образът на "другия": представи за различията (религиозни, етнически, културни, полови); - измеренията на модерността във всекидневието на българина. Очаквани резултати: # 1. Характеризира светогледа на новия човек. [Вж. III, 1, 2; IV, 1, 2 ГО] # 2. Разширя радикалната промяна в</p>	идентичност еманципация		<p>знанията и уменията си по история и цивилизация в разбирането и възприемането на чуждите език и култура.</p> <p>Изобразително изкуство: - прилага усвоените умения за работа с произведенията на изобразителното изкуство като свидетелства на епохата; - използва произведенията на изкуството за извличане на информация, като ги съпоставя с други източници; - улеснява разбирането на характеристики на различни школи и</p>

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт Търси, подбира и обработва информация с помощта и средствата и ресурсите на ИКТ</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Извлича самостоятелно информация с помощта на ИКТ.</p> <p>Стандарт Прави заключения въз основа на съпоставяне на информация от различни исторически източници</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Прави заключения от два или повече източника с различен произход и съдържание. [Вж. IV, 5 ГО] # 2. Формулира въпроси относно изучавано историческо събитие, личност, идея, понятие.</p> <p>Стандарт Различава факти, аргументи, идеи, средства за разрешаване на противоречия</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Формулира аргументи и привежда доказателства при устни и писмени изложения по конкретен исторически въпрос. [Вж. IV, 4 ГО] # 2. Определя причини и следствия и ги йерархизира.</p> <p>Стандарт Изразява критично отношение при анализ на информация от различни източници</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Открива и представя различни гледни точки в информация от различни източници. [Вж. IV, 5 ГО]</p>				

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки			
Ядро	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>Стандарт Съставя самостоятелно писмени текстове /описание, разсъждение, анализ на документ/ Очаквани резултати: # 1. Описва хронологическото протичане на дадено събитие. # 2. Съставя резюме на историческа информация. # 3. Съставя самостоятелно план-тезис.</p> <p>Стандарт Служи си с основни техники за самостоятелно набавяне, представяне, аргументиране и анализ на данни Очаквани резултати: # 1. Самостоятелно подготвя кратко представяне на дадено събитие или проблем по предварително посочени източници на информация. [Вж. IV, 5 ГО]</p> <p>Стандарт Открива противоречия и формулира решения на проблеми Очаквани резултати: # 1. Открива логически противоречия в собствени и чужди изказвания и дава предложения за корекции. * Стандарт Преструктурира информация и съставя писмени текстове-разсъждения по конкретен проблем [Вж. IV, 5 ГО]</p> <p>Очаквани резултати: # 1. Усвоява правилата на писане на текст-разсъж. # 2. Логически преструктурира и обобщава информация при анализ на разнообразни исторически източници.</p>				

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА

Критериите за оценяване са свързани преди всичко с насърчаването и стимулирането на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения, като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции. Особено важно е да се отбележи, че съдържанието на колона *Ценостна ориентация и поведение* в таблицата е значим съществен компонент на целите на обучението по учебния предмет, тяхна иманентна характеристика и проектиран резултат, но не подлежи на оценяване.

Предлаганите методи и форми на оценяване са само предложения, основани на образователни теории и технологии и на добрата педагогическа практика. В този смисъл те имат препоръчителен характер. Използването им не трябва да се възприема като задължение на учителя или да служи като атестация за неговата работа.

Първо равнище: разпознаване – възприемане

<i>Знания</i>	<i>Умения</i>	<i>Ценостна ориентация и поведение</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ възпроизвежда понятия, факти и събития, имена на личности и тяхната дейност; ▪ разполага хронологично най-значимите процеси и събития от периода; • подбира измежду няколко точното и пълно определение на основните понятия. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ работи с исторически карти, таблици, схеми, диаграми; • извлича информация от различни исторически източници. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ проявява организираност и последователност в работата си; ▪ приема и търпи съдействието на учителя; • уважава чуждото мнение.

Второ равнище: разбиране – отговаряне

<i>Знания</i>	<i>Умения</i>	<i>Ценостна ориентация и поведение</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ определя самостоятелно същността на дадено понятие или явление; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ изработва схеми, таблици, карти по зададени данни; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ умее да работи в екип; ▪ проявява критичност и възнекателност към себе си и другите;
<i>Знания</i>	<i>Умения</i>	<i>Ценостна ориентация и поведение</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ характеризира най-значимите промени през периода; ▪ посочва основните елементи на световен политически и социално-икономически конфликт. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ представя в синтезиран вид информация от различни исторически извори; ▪ дава писмен отговор на зададен въпрос. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ проявява толерантност към различни или противоположни становища.

Трето равнище: прилагане – анализиране

Знания	Умения	Ценностна ориентация и поведение
<ul style="list-style-type: none"> • разкрива и анализира историческите проекции на събитията от периода върху съвременността; • разпознава и характеризира основни граждански и демократични ценности, извоювани през периода. 	<ul style="list-style-type: none"> • използва два и повече източника за анализ на дадено историческо събитие; • съставя самостоятелно кратко изложение на основата на различни източници на информация; • сравнява по зададени показатели исторически източници с различен произход и съдържание. 	<ul style="list-style-type: none"> • показва критично отношение при разширяване и задълбочаване на информацията по различни проблеми; • открива проблеми и търси самостоятелно решения; • уважава основните права и свободи на личността.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА УЧИТЕЛИТЕ ПО ИСТОРИЯ

Колона 2: „Очаквани резултати на ниво учебна програма“ – съдържа стандартите, чието постигане се осъществява чрез усвояване от учениците на проблемите, дефинирани в **колона 3**. Под всеки стандарт в **колона 2** са изброени отделни очаквани резултати, които водят до постигането на съответния стандарт в края на учебната година.

Много важно е да се обърне внимание, че в **колона 3: „Очаквани резултати по теми“** – посочените в учебната програма теми определят проблематиката на периода, изучаван в IX клас, но не представляват хронологическо структуриране на учебното съдържание. Поради това тези теми не трябва да се възприемат като учебни теми и да се изисква задължителното им включване в годишното разпределение на часовете.